

KERESKEDelmi LAPOK.

SAK-, ÖNKÉPZŐ- és TÁRSADALMI HETI KÖZLÖNY.

Megjelenik hetenként egyszer: **szombaton.**

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy évre 6 frt — kr.
Fél évre 3 " — "
Évnyegyedre 1 " 50 "

Előfizetési és hirdetési díjak a kiadó-hivatalhoz, **Debreczenbe** (Péterfia-utca, Margitay-ház) czimzendők.

HIRDETÉSI DIJ:

Egész oldal 12 frt. — Fél oldal 6 frt. — $\frac{1}{4}$ oldal 3 frt. — $\frac{1}{8}$ oldal 1 frt 50 kr. — $\frac{1}{16}$ oldal 80 kr.

Többszöri hirdetésnél 10—30 % engedmény. Bélyeg-díj minden hirdetés után 30 kr.
Nyilttéri közlemények minden sora 20 kr.
Hirdetések és nyilttéri közlemények a kiadóhivatalban fogadtatnak el.

A lap szellemi részét érdeklő minden közlemények a szerkesztőséghez (Péterfia-utca, Margitay-ház, emelet) czimzendők.

Kéziratok vissza nem adatnak.

TARTALOMJEGYZÉK: I. KERESKEDŐ TANÚLÓK NEVELÉSE. — II. KERESKEDelmi SZAKKÉPZÉST KÉRÜNK. — III. A TÖRVÉNYEK ISMERETE, MINT AZ ÁLLAMPOLGÁROK KÖZJÁVA. — IV. TÁRCZA. **Chemica.** — V. EGY FEJEDELMi PÁRTFOGÓ. — VI. TISZAVÖLGYI ÉS SZEGEDI SORSJEGY-KÖLCSÖN. — VII. ÜZLETI JELENTÉS. — VIII. LEVELEZÉS. — IX. MAGYARORSZÁG ÁSVÁNYVIZ-FORRÁSAL. — X. HETI HIREK ÉS VEGYESEK. — XI. ISMERETTÁR. — XII. AJÁNLKOZÁS. — XIII. SZERKESZTŐI ÜZENET. — XIV. HIRDETÉSEK.

Zilah, 1880. május 18.

Itt küldök egy cikket, a vidéki kereskedői tanulók iskoláztatása érdekében. Azt hiszem, szükségtelen bizonyítgatnom azt, hogy vidéken az ifjú tanoncok merőben nélkülözik a tanítást, a mely fejlesztse és gyarapítsa a természet-adta tehetségeket; s épen azért oda szeretnék hatni cikkem által, hogy a főnökök belátva annak szükségét, valamit lendítsenek ez ügyen.

Tisztelettel:
Lengyel József.

A kereskedő tanulók nevelése vidéken.

Azt hiszem, nem lesz időszerűtlen, ha a „Kereskedelmi Lapok“-ban, mint szaklapban reá mutatok egy bajra. Általában azt tapasztaljuk, hogy a kereskedői tanoncok a vidéken, a helyett, hogy a kor kívánalmainak megfelelőleg haladnának, mindenütt csak hátramaradnak a múlt évtizedek kereskedőihez hasonlítva. Most, midőn a kor óriási léptekkel halad, fájdalommal tölthet el minden komolyan gondolkozó kereskedőt annak tudata, hogy mivé lesz a kereskedelem vidéken, ama közöny következtében, melyet lépten-nyomon tapasztalhatunk, ha végig pillantunk a tanoncok során, kik minden nevelést nélkülöznek. Mert hogy várhatnánk ott előmenetelt, hol könyvet vagy tanítást évek hosszú során nélkülöz az ifjú? Hasztalan hevíti a vágy keblét, hasztalan törekszik a nemesebb becsvágy sugalta úton haladni akkor, ha nincs, ki megmutassa az irányt, melyen haladnia kell. Mint a mag, melyet a földmives elvet, elpusztul, kivesz, ha jótékony eső nem áztatja meg a földet, melybe az vettetett, s ha jótékony melegítő sugár nem neveli azt kalászszá: ép úgy elsatnyul, kivesz a nemesebb s becsvágyóbb része a kereskedőknek is, ha még tovább is így minden nevelés hiányában nevelkedik, nélkülözve minden eszközt, a mi azzá tehetné, a mivé lennie kellene s könnyen lehetne is jó, művelt kereskedővé.

E kérdés komolyabb megfontolást kíván. Komoly megfontolást kíván, különösen azért is, mert láthatják, hogy más művelt nemzetek a kereskedésre s általában az iparra s annak munkásaira s azoknak nevelésére különös gondot fordítanak. S kétszeresen fájó lehet nekünk ama tudat, hogy míg mi itten a *semmit nemtevés* tarló mezejére barangolunk, addig azok, t. i. a külföld kereskedői, kiknek mi szellemileg versenytársai lehetnénk, határozottan fölényben állanak felettünk, s kik most minket csak szánalmas nevetéssel, vagy épen a gúny élet s a

megvetés büszke s sokszor a dőlly kihívó szavával bántanak; — s szerintem méltán, mert elismerhetjük azt, hogy sok tekintetben előnyben vannak felettünk. Igen; — mert kis korukban, midőn még az elme fogékonyabb a szépre, jóra, — volt kalauzok, útmutatójuk, ki a helyes ösvényt, melyen haladniok kell, nekik kimutatta.

Valóban ritka nálunk az oly kereskedő, ki ama színvonalra fölvergődött, hol egy igazi és művelt kereskedőnek állani kell. Tisztelet mindazoknak, kik elég lelki erővel bírtak és pályájuk sikamlós útain meg tudták szerezni embertársaik becsülését. Nálunk, hol a kereskedőkről (tisztelet a kivételeknek) különös halfogalommal vannak eltelve, ezt lehetetlen érdemnek nem számítani; mert mint feljebb is mondtam, nálunk hol a tanoncok majdnem minden tekintetben kalauz nélkül, saját magukra vannak utalva, sok esetben könnyelmű gondolkozás vagy rossz társaságba elegyedés által épen úgy lehetnek volna a társadalom söpredékei, mintha nemesebb ösztönüket követve, emberré és becsületes polgáraivá váltak hazájoknak.

Nem akarok részletekbe bocsátkozni; de azt szükségesnek tartom felemlíteni, hogy „*a mit nem tanult Palika, azt Pál bajosan fogja megtanulni.*“ Mert az idő eljárt, s a társadalom törvényei szerint Palika Pál-lá lesz. És bizony a ki gyerek korában nélkülözött minden tanítást és gyakran nélkülözhetett jó tanácsot is, bizonyosan száz eset közül kilencvenkilencszer eltéveszti azon utat, melyen mint becsületes embernek haladnia kellett volna. S innen ered ama napjainkban nagyon elharapózott bizalmatlanság is, mely a kereskedést üzők és tanonczaik között mindennapivá lett. S ez így lesz mindaddig, míg a tanoncok iskoláztatását magok a kereskedők föl nem karolják, míg át nem látják, hogy csak is úgy nyerhetnek művelt és hasznos munkásokat, ha azoknak erkölcsi nevelésükről első sorban maguk gondoskodnak.

Azért tehát ne rösteljék vegyék maguk a kereskedők kezükbe tanonczaik nevelését ott, hol kereskedelmi iskolák nincsenek.*) Elmúlt már azon kor, midőn a kereskedő ifjú minden volt, csak kereskedő nem, a szó legszélesebb értelemben; elmúlt már azon kor, midőn a kereskedőtől semm

*) Igen szép volna az, ha maguk a kereskedők tanítnák, oktatnák tanonczaikat nem csupán a kiárulásra és az árúk kimérésére, hanem azon kívül még a kereskedői morálra és a kereskedői szakismeretekre is; de fájdalom, hogy épen ott, hol kereskedelmi iskolák nincsenek, épen ott nincsenek és a dolgok rendi szerint nem is lehetnek a legtöbbször oly műveltségű kereskedők, kik erre képesek volnának. Nem mondjuk, hogy kivételek nem akadnak, de általában a viszonyok úgy állanak, hogy vidéki, kis városi kereskedőinkre igen gyakran magukra is felillenek egy kis tanulás. Természetes tehát, hogy az ilyenek nem képesek teljesíteni „*a nevelői és tanítói*“ súlyos szerepet. Szerk.

egyebet nem kívántak, csak hogy tudjon megélni. Most a kereskedőkre nemesebb hivatás vár; mert a haza, a nemzet, az ipar megkívánja, hogy mivel és minden tekintetben képzett kereskedőket neveljünk, megkívánja azt a verseny a külföldi kereskedőkkel szemben, ha nem akarjuk — szegyenkezve a magunk kicsinysége felett — tovább is aludni hosszú téli álmainkat.

Lengyel József.

Kereskedelmi szakképzést kérünk!*)

A legnagyobb magyar, gróf Széchenyi István, korszakot alkotó közgazdasági tevékenységével kimutatta, hogy Magyarország fölvirágzása csak akkor várható, ha annak kereskedelme európai színvonalra emeltetik. Amaz idő óta folytonosan hangos szavakban adunk kifejezést ezen óhajunknak s hirdetjük, hogy Magyarország kereskedelmét megteremtjük.

Az ipar fejlődését és felvirágzását kereskedelem nélkül képzelni sem lehet, s a törvényhozás a kereskedelem fejlődéseért, mégis vajmi keveset tesz, és azt sem azon irányban, mint kellene.

A főváros is hivatva van a kereskedelmi érdekek felkarolására. De mit tett idáig? Majdnem megdöbbentő az a közöny, melylyel a fővárosi testület a kereskedelem fejlődése iránt viseltetik, épen az a testület, mely eddig a népnevelés terén oly dicséretes áldozatkészséggel járt elől, hogy ezért Európa világvárosai közt az első hely őt méltán megilleti!

A kereskedelmi törvény a bejegyzett kereskedőt a rendes könyvvitelre kötelezi, büntető törvényeink pedig, ha egy oly kereskedő, ki könyveit nem rendesen vezette — csődbe jut: daczára legnagyobb becsületességének — fogsággal sujtják. Kérdjük: Mi alapon? Mert ha ma találkozik kereskedő, ki az üzlet vezetésénél a törvényes kellékekkel bír, érti a rendes könyvvitelt, az nem az államszervezetnek, hanem a véletlenségnek köszönheti képességét.

Ha kereskedelmünk felvirágozására akarunk törekedni,

*) Érdemesnek tekintetük e cikket a „Hon“ után közölni, mivel nem mindenik olvasónknak van alkalmja a nagy napi lapokat min denkor figyelemmel kísérni s így figyelmüket ez is könnyen kikerülhetette.

kezdjük ott, a hol már régen kellett volna: a szakképzésnél, a kereskedelmi és középiskolák és akadémiák szervezésénél.

A törvényhozó testületben, sa fővárosi tanács kebelében is találkoztak ugyan már egyesek, kik a kereskedelmi akadémiák kérdésének megoldásával foglalkoztak; de a nyert információk után e lépéstől elállottak.

Mi az érdekelteket arra akarjuk figyelmeztetni, hogy azon köröktől, melyektől a kereskedelmi kérdéseknél információkat szereznek, óvakodjanak; mert nem lehet tudni, hogy az itt szerzett információknak nincs-e hátsó gondolata.

Szerény nézetünk szerint a kereskedelmi akadémiák kérdését akként lehetne helyesen megoldani, ha a kereskedelmi miniszter egy enquette-et hívna össze oly férfiakból, a kik a kereskedelmet nemcsak a szürke elmélet után ismerik, hanem egész életüket az üzletben töltvén, annak gyakorlati oldalait jobban tudják, mint bizonyos nemzetgazdák, kik legfőbb maguknak tudnak gondolkodni; de nem a nemzetnek s bizonyos kereskedelmi tudósok, kik papiroson igen kitünők lehetnek abban a tudományban, melyben szörnyen megcsufolná őket a gyakorlati alkalmazás.

Egy Flandorfer Ignác Sopronból, egy Tömöry György Budapestről, egy Csanak József Debreczenből vagy az ország jelentékenyebb kereskedelmi városaiból ismeretes szakférfiak gyakorlati tanácsa mindenestre többet nyomna kereskedelmi ügyünk előmozdításán, mint az egyoldalú elméletek bármily bölcsessége.

Kereskedelmünk jövőjét a szakképzéstől várjuk; ezt pedig létrehozni országszerte a törvényhozó-testület és kormány együttes kötelessége. De nemcsak a programokban, majd a választásoknál, hanem az alkotandó törvényekben s azok foganatosításában is.

A törvények ismerete, mint az állampolgárok közjava.

A lécsi kereskedelmi egyletben dr. T. Theumann jogtanár és udvari ügyész által tartott előadás.

(Folytatás.)

A kereskedő ezt tudva, bizonyára hasznára fogja fordítani. Ő egyszerűen egy üzlet kötésénél, midőn zálogot kér,

T Á R C S A.

C H E M I C A.

— Regényes korrajz. —

S ó r o k o g á b R. t ó l.

(Folytatás.)

XI.

Egy régi ismerős.

A „szabad“ szóra Lomesku lépett be. Emiliána meg volt lepette az ifjú barát látogatása által.

— Servus kedves barátom — szólalt meg s egyszer mind a pap bácsihoz fordult — kérem, ne távozzék még, hadd mutassam be egyik tanulókorai barátomat Lomeskut, kit mint gyanitom, szintén a háború szele kerget hazafele.

— Igaza van kedves nagysám — felelt Lomesku.

— Édes barátom — szólalt meg Emiliána — te-tu barátok voltunk mi valaha.

— Nem kedves nagysám, az megszűnt a férfi öltöny eltűntével. Az általam iránta addig érzett s ezután folyton

tanusítandó tisztelet sokkal nagyobb, minthogy én így szólíthatnám. Nagysád kiemelkedett a mindennapi emberek sorából; — sokkal magasabban áll fölöttünk, hogy tiszteletünket már egyszerű megszólításunk által is ki ne kellene fejeznünk.

— Hanem akkor nekem sem lehet élnem e bizalmas kifejezéssel.

— Pedig engemet rendkívül lekötölezne általa kedves nagysád.

— No, de mondja csak, mi ujság Lipcsében, mit csinálnak theacompanistáink?

— Mindenütt a háború szele süvölt, kedves nagysám; ott is folyton arról folyik a beszéd. Ezideig már companistáink is elzüllöttek, illetőleg a mi kis társaságunk feloszlott, egyik ide, másik oda távozott.

Hanem engedje meg, hogy kifejezzem, miszerint rendkívül sokat használ az itthon való pihenés. A sok tanulás Lipcsében nagyon megviselte, most azonban viruló színe van.

— Pedig mióta honn vagyok is, sok ért már. Elvitték fivéremet, a mint ezt Lipcséből távoztomkor is jelöltem, hogy meg fog történni s ez nagy rázkódást idézett elő idegeimben.

A pap bácsi e szavaknál megveregette bizalmasan Emiliána vállát s szemébe tekintett, s bár nem szólott semmit,

egynehány sort kér adósától. Ha ez kezében van, akkor a zálogot a legrövidebb és legolcsóbb úton realizálhatja s bizonyos körülmények közt még a törvényszéket sem kell fárasztani annak nyilvános eladásával és a zálogból ilyképen nyert összeget követelésének kielégítésére fordíthatja, azután pedig a netáni maradékot az adós rendelkezésére bocsátván az egész ügy be van fejezve. De a ki ezt nem tudja, nem is használhatja azt fel saját előnyére.

Ezen példák csak annak bizonyítékául hozattak fel, hogy még sem rossz, ha az ember akár hivatásának specialis, akár országának általános törvényeit ismeri.

Egynehány ilyenmő példát mondtam el azon férfinak is, ki ez idő szerint első rendű kereskedelmi intézeteink egyikének igazgatója. „Igazan lehet Önnek“, volt a gyors válasz, és én oly szerénytelen voltam azt mondani, hogy nem csak talán, hanem egész biztonsággal igazam van, miben hallgatóim is talán egyetértének velem.

Látják tehát t. uraim, hogy a törvények nem ismerésével senki sem mentegődzhetik. Törvényünk azt kívánja, hogy minden állampolgár törvényeit ismerje. Már most az a kérdés, vajjon mit tett a kormány, a törvényhozás, hogy az, minek lenni kellene, valósággal lehessen is, hogy a törvények ismerete az állampolgárok közjava legyen? A kormány közhírré teszi a törvényeket, kihirdeteti és azt mondja: Ha a törvény közhírré tétetett, már senki sem mentegetheti magát, hogy az vele nem tudattott. Hogy történik ezen hirdetmény? A hirdetmény tudvalevőleg a hivatalos törvénylapok és rendeletek útján történik.

Csak az a kérdés már most, vajjon elégséges-e a törvények ily hirdetése, hogy a törvényhozás annak, a ki tán azt mondaná mentegetésül: én még sem ismertem a törvényt. követezőleg válaszolhasson:

Te nem ismerted ezen törvényt; ez mindazonáltal kellően kihirdetett, ezen óvást nem lehet elfogadni?

Igaz, a hivatalos lap megjelenik szabályszerűen ujságlap alakjában, a hivatalokkal közöltetik; ára olcsó és ennek következtében mindenki által megszerezhető. De vajjon elégségesek-e ezen eszközök, hogy a törvények ismeretét az állampolgárok többségének közvetítsék? Azt hiszem, hogy

mégis elérte Emiliána, hogy mit gondolt magában, hogy megrázkódtatta igenis Emiliánát különösen Wladimir távozása.

Emiliána folytatta: Hallott oly dolgot, mi velem történt?— még hozzá, befogtak mint nihilistát. Ekkor elbeszélte az egész történetet; csak egyet nem, hogy Wladimir atyja fogatta el, vagyis Wladimirról elhallgatott mindent, de ismeri tartásomat s ennek köszönhetem, hogy itt vagyok szeretteim körében.

De mondja csak, el is feledtem kérdezni, hogy jutott ide, nem találkozott-e szüleimmel?

— Egy szolga utasítását követtem s várom kedves nagysámtól, hogy be fog mutatni kedves szüleinek.

— Ezer örömmel barátom, menjünk s a pap bácsi karját nyujtá Emiliánának.

* * *

Csakhamar a társalgó teremben találjuk a Ladekowszky családot, Lomeskut s a pap bácsit.

A szülők nagy örömmel fogadták a csinos ifjút, mert meg kell vallanunk az igazit, Lomesku gyönyörű sugár természetű, töről metszett férfiú volt. Nagyúrías modora, finom társalgásával lebilincselte mindenkit.

A szülőknek rögtön megvillant agyában valami olys, mintha Lomesku nem ok nélkül jött volna látogatába.

egész nyugodtan „nem“-mel válaszolhatok. Mert eltekintve attól, hogy nálunk még sok ember van (és máshol is) kik sem írni, sem olvasni nem tudnak, kiknek tehát a hivatalos lap olvasását ajánlani nem lehet (*Derültség!*); és eltekintve attól, hogy még azok is, kik a hivatalos lapot olvassák, még nem bírnak annyi értelmiséggel, hogy törvényeket, melyek többé kevésbé komplikáltak szoktak lenni, megérthessék: meg kell gondolni, hogy az a sok törvény, mely nálunk fenáll, azon számos változások, melyek az évek folyamán át a törvényekkel történnek, még a műveltebb embernek is megnehezítik, hogy ezen komplikált és nagy teriméjű anyag közt eligazodhassék.

Nem szabad megfeledkezni uraim, hogy az 1848. évig a törvénygyűjtésből egy meglehetősen sor ív nagyságú könyvek jelentek meg és 1848. óta minden évben jelenik meg egy elég erős kötet törvénylap. És kívánhatják-e egy egyszerű állampolgártól, hogy ezeket a törvényeket ismerje? Olyasvalamit kívánnak akkor, a mi nem lehet. Nem szabad továbbá elfelejteni, hogy az egyes törvények nem ritkán későbbiek által hallgatolagosan és némelyek részben az évek folyamában megváltoztattak, úgy hogy a kellő áttekintés ezen nagy tömegben, már ez okból sem tehetség. Továbbá törvényhozásunk nyelvezete sem oly egyszerű és nem oly könnyen érthető, a hogy annak lenni kellene. A törvényeket egyszerű világos, könnyen érthető nyelvben kellene szerkeszteni. Már Montesquieu is utalt rá az ő híres „L'esprit des lois“ című művében és a híres jogtudós Ihering azt mondá, hogy minden jog csak akkor alkalmazható, ha az rövid és világos tételekből formuláztatik. Minél komplikáltabb a törvényhozás, annál nehezebb annak ismeretét az állampolgárnak közvetíteni.

Nem lehet mindenkitől kívánni, hogy egy nagy terjedelmű és nehezen érthető munkába beleélje magát. A törvényhozási gép igen gyorsan dolgozik és a sajtó támogatja ebbeli működésében, és így oly annyira nő az anyag, hogy néha-néha még az iskolás jogásznak is nehéz volna eligazodni, ha hivatásszerűleg abba nem gyakorolta volna magát és egy-némelykor ügyes fogásokhoz folyamodik. Magánembereknek is vannak e téren érdemei.

Egy ügyes könyvkereskedő összeállította a törvények

Lomesku jól ismerte Emiliánát, s Warsó nem esett épen útjába, de hát ha a világ végén esett volna.

A szülők estebédre hívták meg Lomeskut, kivallatván előbb, hogy mennyi időt szándékozik tölteni Warsóban.

Lomesku nagy köszönettel fogadta a meghívást; hisz' ez csak elősegítette céljai kivitelében.

Lomesku s a pap bácsi együtt távoztak Ladekowszkyektől, de különböző irányban.

Lomesku a szállodába érve, levetette magát a kerevetre s gondolatainak szabad röptöt engedve, egy tárczájából elővett arczképre szegezve tekintetét.

Miután lopva mi is bepillantunk kártyájába, nem volt az más, mint Emiliána gyönyörű photographiája.

Hogy miként jutott hozzá, azt fölösleges mondanunk. Ha egy általunk imádott nő arczképét kell megkeritenünk, nem fogjuk-e a földből is előteremteni?

Szellemi társalgásba mélyedt Lomesku ez arczképpel. Imádott angyal! e szép szemek, e gyönyörű homlok alatt, e piczi száj, ez üde arcz, e gömbölyű karok, parányi kezek, fenséges termet, nem lenne-e boldogság ily nőt birhatni, ily nőnek lélegzejét szívni, kedves ujjainak tapintását élvezni.

(Folyt. köv.)

kézi kiadását, és most nem lehet látni jogászt közönséges esetekben ives vagy negyedives kötetekkel, hanem az osztrák törvények zsebkönyvének kis köteteskéjével.

Igaz ugyan, hogy mai napság, midőn az életviszonyok bonyolodottakká lettek, nehéz a törvényeket röviden összevonni, mint ezt Montesquien ajánlá; hanem valamit meg is tehetnénk ez irányban is; célirányos volna t. i. időről-időre hivatalból az állandó törvények revisióját eszközölni, és a törvényhozás mindenkor állását szigorúan meghatározni.

Megmutattam, hogy a törvények hivatalos közlése és kihirdetése nem alkalmas a törvények ismeretét az állampolgárral közvetíteni.

Kérdés tehát, mily eszközeink volnának e cél elérésére?

Mi természetesen nem foglalhatjuk el azon álláspontot, melyet a bizottság egyike elfoglalt a polgári törvények terjesztésénél, midőn tanácskoztak. Az egyik bizottságban t. i. azt indítványozták, hogy a polgári törvényeket ki kell hirdetni a szószekekről a szónoklat után, és pedig minden alkalommal kellene egynehány főszakaszt felolvasni. (*Derültség!*)

Az bizonyára nem volna a törvények ismeretének terjesztésére, mert vannak emberek, kik a szónoklat előtt kimennek, ezekhez járulnának olyanok, kik a szónoklat után kimennének, mielőtt a polgári törvénykönyv felolvasásához fognának.

Azon nehézségek közt, melyek a törvények terjesztésének útjába állanak, az előbb jelzett egyéni nehézségek kivül még mások is vannak, melyek eldöntetlen alapulnak. Nem titkolhatom el, hogy lesznek sokan a jogászok közül, kik e véleményem ellen nyilatkoznak. Lesznek theoretikusok, a kik azt fogják mondani: Hogy lehetséges egyáltalában egy laikussal a törvényeket megismertetni. Hisz az nem tanulta a római jogot. Ezek theoretikusok, kik kizárólag a régi római jog álláspontján vannak, ők a régiségekbe belemélyédtek oly annyira, hogy nem tudják, mi történik a realis világon. Én ezen exclusiv álláspontot nem foglalom el; én teljesen meg vagyok győződve, hogy lehet még azoknak is, kik a római jogot nem tanulták, országuk állandó törvényeinek ismeretét közvetíteni egy kis fáradság mellett. A római jog tanulmányát, melynek történelmi és dogmatikai értékét félre nem kell ismerni, nagy előtérbe léptették. Egyetemeinken ez idő szerint két éven át nem tanítatik egyéb, mint római jog, és ha a jogászok római jogot tanulmányoztak, és abból vizsgálatot tettek, csak akkor fognak a hazai polgári jog tanulmányozásához és nem esik nehezökre azt elfelejteni, mit előbb a római jogból tanultak. (*Derültség!*)

Uraim, én tapasztalatból beszélek. (*Derültség!*)

Talán jobb volna a megfordított út választani, előbb a hazai törvények ismeretét terjesztetni, és csak azután azoknak történelmére és forrásaira, a római jogra vezetni. Az mindenesetre a megfordított út, de az talán inkább vezetne célhoz.

Ily előtelemek joggyakorlókknál, bírálóknál és ügyvédekknél is tapasztalható, kik azon nézetben vannak, hogy a laikus jobban tenné, ha a törvényvel nem törődnek, hisz úgy sem ért abból semmit, ahoz gyakorlat kell.

Nem egyszer kelle hallanom tréfás hangon collegáimtól: Ön elrontja a kereskedőket, ön előadja a kereskedelmi és váltójogot, hisz akkor nem lehet a kereskedőkkel beszélni, ha mindazt tudják, a mit mi tudunk.

(Folyt. köv.)

Egy fejedelmi pártfogó.

Az országos magyar iparegyesület évek hosszú során át már eddig is igen sok érdemet szerzett magának a magyar ipar ügye körül; szóval és tettel, irodalmilag és társadalmi úton fáradozott és küzdött a hazai ipar felvirágoztatására és az iparos osztály anyagi jólétének és szellemi képzettségének emelésére. Most pedig, midőn a hazai közgazdasági viszonyok jobbitása végett minden irányban oly élénk mozgalom keletkezett, hogy nagy feladatának még az eddiginél is nagyobb sikerrel felelhessen meg, egy magas pártfogót igyekezett az egyesület megnyerni.

Köztudomású dolog, hogy József főherczeg lelkesül a magyar nemzet szellemi és anyagi fejlődése felett. Keresve sem találhattak volna tehát külön támogatót nemes céljuk keresztülvitelére az egyesület intézői. Az egyesület elnöksége már hónapokkal ezelőtt felkérte a főherczeget az egyesület védnökségének elfogadására és ezen óhaját egy, a Zichy Jenő gróf vezetése alatt álló kisebb bizottság által már ki is fejezteté a főherczeg előtt. A főherczeg ezen bizottságnak kijelenté, hogy egész örömmel fogadja el a védnökséget, s hogy az ezt hivatalosan felajánló küldöttséget majd a fővárosban leendő tartózkodása alatt fogja elfogadni.

Folyó hó 14-én az ünnepélyes fogadtatás Zichy Jenő gróf és Ráth Károly egyesületi alelnök vezetése alatt meg is történt, mely alkalommal a főherczeg Ráth Károlynak a védnökséget felajánló beszédjére körülbelöl a következőleg válaszolt:

„Köszönettel fogadom, hogy az országos magyar iparegyesület engem kért fel a védnökségre. A hazai ipart mindenkor kész vagyok támogatni, mivel abban látom hazám boldogságát és jövőjét. Csupán az ipar fejlődése mozdíthatja elő az ország polgárainak adóképeségét és emelheti az országot azon fokra, hogy, mint a többi haladó országnak, jóléte és boldogsága biztosítva legyen. Ezért a védnökséget az országos magyar iparegyesület felett örömmel elfogadom. De nem hallgathatom el azon véleményemet és óhaját, hogy az ipar fejlesztésére egységes irányban kell törekedni és az ipart egyesített erővel kell előmozdítani. Mert semmire sem megyünk, ha kétfelé húzunk; és én kinyilatkoztatom, hogy törekvésem arra lesz irányozva, hogy mindazon erők és tényezők, melyeknek közreműködése a hazai ipar előmozdítására szükséges, egyesüljenek és egyesült erővel haladjanak a cél felé. Csak így érhetjük el azt, hogy iparunk emelkedjék és mi is, mint a körülöttünk levő államok erős és haladó iparral bírjunk. Még egyszer köszönöm, hogy reám gondoltak és ígérem, hogy reám mindenkor számíthatnak. Én remélem, hogy az egyesület működése nem lesz sikertelen és kívánom, hogy a t az ég áldása kísérje!”

A főherczeget mindenki nagyon jól ismeri arról, hogy szívvel-lelékkel magyar, s hogy nemesak erkölcsi támogatásban szokta részesíteni a magyar ipart, hanem a hol csak lehetséges, megrendelése által is támogatja azt, s igyekszik annak termelési képességét emelni. A védnökség elfoga-

dásakor mondott szavait tehát mintegy biztos zálogául tekinthetjük annak, hogy védelme alatt az „Országos magyar iparegyesület“ működése még nagyobb hatású és eredményesebb leend, mint volt eddig az ideig, s hogy az ipar emelésére megindított többrendbeli mozgalmak nem maradnak eredménytelenül.

Tiszavölgyi és szegedi sorsjegy kölcsön.

Egy új értékpapírt jegyez néhány nap óta a tőzsde „a tiszavölgyi és szegedi sorsjegy-kölcsönt“, melyet a hitelintézet oly kedvező időben vett át, hogy a 100 forintos kötvények a kibocsátás alkalmával 104—105 árfolyammal jegyeztettek.

Nincs okunk a közkölcsönök fölvételénél gazdasági jólétünkkel kérkedni, mert a kölcsönhöz való folyamodás eléggé illusztrálja a szükségét és saját segélyforrásaink elégtelenségét. Ámde az egymást érő kölcsönök, a pestvárosi kölcsön, vasúti és szegedi kölcsön, melyek — úgy szólván — egy és ugyanazon időben kedvező körülmények közt adatnak át a tőke elhelyezést keresőknek, azon örvendetes jelleggel bírnak, hogy azok hasznos beruházásokra fordíthatnak. A vasúti kölcsönök az állami vasútak jókarbani fentartására és gyarapodására, a pestvárosi kölcsön hasznos intézmények életbeléptetésére és a tiszavölgyi sorsjegyek a Tisza szabályozására és Szeged város rekonstrukciójára fordíthatik.

Nevezett kölcsönök közt a legnagyobb horderővel bír a fent nevezett tiszavölgyi és szegedi sorsjegy-kölcsön, mely a 3 kölcsön közt a legnagyobb névértékkel bír. Negyvennégy millió forint névértékű kötvények bocsátattak ki 440,000 darab 100 forintos kötvényekben.

Ezen összeg 50 év alatt sorsolás útján fog törlesztetni. Az évenkénti annuitas, mely mind a kamatozás, mind a tőketörlesztés, mind a nagyobb nyeresmények díjazására fog fordíthatni, 2.400,000 frtot tesz évenként.

Az első húzás 1880. év szeptember 15-én lesz. A következő húzás majdnem éri egymást. 1880. év szeptember 15-én, november 15., 1881. év jan. 15., máj. 12., szeptember 15-én, 1882. év jan. 1. mindenkor 900 sorsjegy fog húzatni.

A főnyeremény 100,000 forint, 1 sorsjegy 4500 frt nyereseménnyel, 4 sorsjegy 1000 frttal és 894 darab 110 frtjával fognak beváltatni.

A ki nem húzott sorsjegyek 4% kamatot hoznak. A legkisebb nyereseménnyel húzott sorsjegyek az első évben 110 frttal váltatnak be. A következő években mindig több és több sorsjegyek húzatnak ki és a legkisebb díjjal húzottak évenként 2 frttal emelkednek, míg 120 frtot érnek el. Ez a legkisebb nyereseménnyel húzandó sorsjegyek maximuma.

Az első tíz évben legtöbb húzás van legnagyobb főnyereseményekkel, de legkevesebb kötvények beváltásával. Az utolsó 30 évben a legtöbb kötvény váltatik be, a húzás kétszer évenként: április 1-én és október 1-én történik és a legnagyobb nyeresemény 80,000 frtot tesz.

Minden részkötvény 100 o. é. frtról szól és október hó 1-én és április hó 1-én lejáráó félevesi kamatszelvevényekkel és szelvényutalványokkal (Talon) van ellátva.

A kölcsön úgy a kamatok, mint a visszafizetendő tőke és nyeresemények tekintetében adóbélyeg és illetékmentes.

Az évi járulékok pontos fizetéseért a Tisza és mellékfolyói szabályozására alakult társaság tagjai, Szeged városa

és a kölcsönben részesített ottani házbirtokosok oly módon kezkeskednek birtokukkal, mint az egyenes adókért. Ezenkívül a magyar királyi államkincstár a részjegyek birtokosainak a kamatok, a visszafizetésre kisorsolt részkötvények és az azokra eső nyeresemények pontos kifizetéseért összes jövedelmeivel és vagyonával kezkeskedik.

Nézzük ezen adatok felsorolása után, hogy ezen 44 millió névértékű kölcsön, mely 50 év alatt évi 2.400,000 forinttal tőkéstől, kamatostól törlesztetik, és mely összegben a nagyobb és kisebb nyeresemények foglaltatnak, hány százalékba kerül?

Ha a 44 milliós kölcsön al pari bocsátatott volna ki, azaz ha a tiszavölgyi és szegedi kölcsönért az egész névérték adatott volna, akkor e kölcsön, beleértve a kamatot és összes nyereseménydíjakat, 5% ba kerülne. Minthogy azonban a kölcsön 97% árfolyam mellett adatott át a bankárnak, és ennél fogva a 44 millió névérték helyett készpénzben csak 42.680,000 adatott, a kölcsön 5.05% ba kerül.

Ha ezen eredményt összehasonlítjuk az előbbi években kötött kölcsönökkel, midőn az állam által felvett pénzek 7—8% ba kerültek, akkor a mai kedvezőbb pénzviszonyoknál kölcsönök fölvételére, valamint régibb kölcsönök converálására alkalmasabb időt nem igen találunk, csakhogy a legkedvezőbb kölcsönöknél is előnyösebb, ha nem kell már kölcsönhöz folyamodni.

ÚZLETI JELENTÉS.

Vegyészeti és gyógyászati árúk.

(Veszprémi Samu tudósítása Budapestről.)

Hamburgban május közepén a borkösav, aloé, fabtonca, paradicsommag, zanzib.- és cowrie-copal, quassia-fa, tárnics-gyökér (rad. gentianae) szárcsa-gyökér (rad. Sassa-parillae) és sáfrán *drágábbak*. — Dárdany (Antimon), bóris, bromkali, kámfor, Cubeba, gallus chinai, aszfalt, benzoé és damar, chromsavas kali, veres; anizs-olaj, csillaganizs-olaj, szekfü-olaj, halmáj-olaj (ol. jecoris), ricinus-olaj, terpentín-olaj, légenysavaskali, higany, anizsmag és vanília *olcsóbbak*.

Londonban május közepén. — Arab-mézga nagyobb mennyiségnél jutányosabb, Sellak 10—20% al jutányosabban adatott el. Czitromsav, cochennilla, fekete bors, tapioca sago olcsóbban klnáltatnak.

Nizzában május közepén. — Finom ét-olaj ára emelkedett. A korai hóésés folytán ugyanis több millió kár háramlott a termelőkre, minthogy a legnagyobb és leg-egészségesebb bogyók a fákon legnagyobb részt sérülést szenvedtek. A sértetlenül maradt bogyókból azonban kiváló minőségű árut nyertek.

Gép-olaj. Szciziliából a tudósítások korlátolt termést jeleznek; a kivitel részben még az 1878. évi készletekből fedeztetik.

Tömjén (olibanum.) Egészen finom, cseppalakban hiányzik; másodrendű csepp-alakban angol mázsánkint (Cwt.) 40—45 shilling; — szemcsés angol mázsánkint: 30—34 shilling.

Fehér és fekete bors. Fekete bors az év végén à 4½ d. számított; jelenleg pedig 1/8—1/4 d.; a fehér pedig 1/2 d. jutányosabban számított.

Fehér mályva-gyökér (rad. althaeae.) Belgium- és Hol-

lanóban a korai fagy miatt igen magas áron fordul elő. — *Ibolya-gyökér* (rad. ireos.) Florenczi kisebb tételek kínálatnak; veronai pedig nagyobb mennyiségben lett ásva és az alsóbb rendű árú jutányos árért kínálatik.

Szárcsa-gyökér (Sassaparilla.) Hondurás, 25—26 cnts-ről 40-re emelkedett; Veracruz szárcsa-gyökér a múlt év végén 20⁰/₁₀-al emelkedett, mely ár azonban — úgy látszik — ez év folytán nem marad meg állandóan.

Gyömbér, bengál és áfrikai, ára 23 shilling helyett jelenleg 20 shillingre esett vissza.

Semen Lycopodii (korpafü-mag) orosz. Minthogy a készlet legnagyobb részt szilárd kezekben van, a magas árak maradnak.

LEVELEZÉS.

Zombor, 1880. május 18.

Talán nem lesz egészen fölösleges, ha a „*Kereskedelmi Lapok*“ t. olvasóinak tudomására juttatjuk, hogy a zombori kereskedő ifjúság átértve a jelenkornak (a haladás és művelődés korának) intő szövegét — a legnagyobb buzgóságot fejt ki egy ifjúsági egyesület megalkotására. Büszkeséggel mondhatom, hogy városunk ifjú kereskedői között alig találhatnánk egy pár olyan ifjú kereskedőt vagy segédet, a ki nem érdeklődne a megalapítandó egyesület iránt. Érezik és tudják mindannyian, hogy mily nagy szerepet játszik egy oly egyesület, nem csupán a kereskedő segédek, hanem még maguk az ifjabb önálló kereskedők önképzésében, művelődésében is. Ha van egy hely, hol legalább hetenkint egyszer, vagy munka végeztével az est óráiban mindennapon is, találkoznak egymással azok, kiket a rokonfoglalkozás rokon gondolkozásuakká tett; ha van egy hely, hol esténként a napi fáradság kipihenése végett egy fél vagy egy órára valaki magának szellemi mulatságot kerithet, s egyenlő érzelmű társaival, barátjaival társaloghat: akkor a szellemnek tevékenysége, rugékonysága növekedik, a mi viszont a test munkaképességét is fokozza.

Hány nemes eszme, hány életrevaló gondolat szülemlik meg társalgás közben, midőn saját ügyeinket, viszonyainkat tárgyaljuk? Hány fényes tehetség hever parlagon, műveletlenül, mert nincs alkalom az érvényesítéshez?

Az ifjú kereskedőknek érintkezése egymással, gondolatoknak, eszméiknek kicserélése, napi kérdések felett folytatott viták, hiányoknak vagy félszedségeknek megbeszélése stb. mind oly dolgok, melyek rendkívüli nagy hatással vannak az emberek szellemi és gazdasági életére, a mennyiben a szellemet erősítvén, művelvén: a kifejlett, megerősödött szellem a köznapi munka végezésére is képesebbé leend.

De ime, csak most veszem észre, hogy én már az ifjúsági egyesületek hasznának fejtegetésébe tévelyedtem; pedig csupán az volt a szándékom, hogy a megindult mozgalomról tudósítsam az olvasót. Maradjunk tehát tisztán a tények constatalása mellett, — Zomborban nemcsak a fiatalság lelkesül a társulás eszméje mellett, hanem még a főnökök nagy része is. Voltak ugyan, mint szoktak lenni mindenütt, olyanok is, kik ferde szemmel nézték s nézik még ma is a fiatalság ezen mozgalmát; azonban ezek száma napról-napra olvad.

Meg vagyunk győződve, hogy még azok is, a kik ma még ellene vannak az ifjúság törekvésének, később önmaguk is is belátják e cél fontosságát és a törekvések nemes voltát, s

nemcsak nem fogják annak kivitelében gátolni a fiatalságot, sőt önmaguk fognak segédkezet nyújtani a nagy feladat megoldásában. Hiszszük, hogy e tekintetben a zombori kereskedők nem fognak hátramaradni a budapesti, debreczeni, fehérvári stb. osztálytársaik mögött.)*

Mindenesetre ő tőlük függ első sorban az egyesület felállíthatása. Itt Zomborban ugyanis még mindig divatban van azon ros szokás, hogy a kereskedők egész vasárnapon át nyitva tartják üzletüket.

Mig ez így lesz, mig a segédeknek legalább is az egy vasárnapot pihenésre s illetőleg szellemi képességeik kiművelhetésére nem engedik: mindaddig az ifjúsági egyesületnek nem lehet létrejönnie; de nem is volna értelme felállításának.

Hiszszük és reméljük azonban, hogy Zombor értelmes, művelt és szépért lelkesülni tudó kereskedői legalább azáltal meg fogják egyengetni az utat a törekvő ifjúságnak, hogy egyetértőleg elhatározzák vasárnap délutánonként az üzletek bezárását, így legalább ez az egy akadály, mely annyi mással együtt állja útját a vidéki fiatalság művelődésének, le leend küzdve.

Adja Isten, hogy minél hamarabb a zombori ifjúsági egyesület megalakulásáról értesíthessem a tisztelt szerkesztő urakat és e lapok szíves olvasóit.

..... i c.

Magyarország ásványviz-forrásai.

Magyarország gyógyforrásokban és ásványvizekben igen gazdag.

Nem csak a hegyi vidékek, hanem még az alföld is dicsekedhetik ezen tekintetben. Maga a főváros és környéke annyira bővelkedik gyógyforrásokkal, hogy ebben a tekintetben is ritkítja párját. A budai fürdők, a margitszigeti és városligeti nagyhirű források, a kelenföldi keserűvizes kutak már nem csupán hazánkban, hanem a külföld népei előtt is hír-névre vergődtek. Alig van megye hazánkban, melynek többé-kevésbé ismeretes és használt ásványos vize vagy gyógyforrása nem volna.

Azonban — fájdalom, — miként más áldásai a természetnek, úgy a gyógyvizek sincsenek még kellő mértékben használva. Körül-belől 2000 különböző forrás közül aránylag igen csekély van kellőleg és megbízható módon vegytanilag elemezve, — s így természetesen felhasználva is. Ezért tehát azon sem lehet csodálkoznunk, hogy sokkal kevesebb ásványviz kerül nállunk honi fogyasztás alá, vagy kivitelre, mint ilyen nagy bőségben hinnünk lehet.

A budai keserű vizek használata eléggé elterjedt ugyan, — s a külföldre is meglehetősen mennyiségben kerül belőlük; — ezeken kívül némely más ásványvizünknek is van eléggé nagy kelete; de mégis csekélynek kell ezt tartanunk részint a források számából, részint pedig azok termelési képességéből ítélve meg az ügyet

A budai keserűviz forrásokon kívül alig 7—8 forrás van még, a mely néhány 100 ezer palaczkkal küld szét

*) Reméljük, hogy a zombori kereskedők követni fogják több előkelő város kereskedőinek példáját, kik magak állottak az ifjúsági egyesület élére s anyagi meg szellemi erőikkel támogatják az ifjúságot a szellemi művelődés nehéz munkájában. Budapesten és Debreczenben a főbb tisztviselők (elnök, pénztárnok, titkár stb.) nem segédekből, hanem büzgő, önálló ifjú kereskedők közül vannak választva. Szerk.

évenként; — a többiek használata inkább csak vagy a közlebbi környék lakossága közt általános, vagy ha távolabbra eljut is, csak kisebb mennyiségű forgalma van.

Ujabb időben a *luhi „Margit“* forrás savanyúvize nagyon felkapott, melyet már külföldön is kezdenek különösen becsülni, — s ott méltó versenytársa kezd lenni a rohicsi seltersi és több csehországi hasonló minőségű forrásnak.

A *borszéki* kitünő izlésű savanyúvíz, habár jó és gyors közlekedési eszközök hiányával és egyéb akadályozó körülményekkel kell is küzdenie, mégis a legelterjedtebb borvizek egyike, s nem csak Erdély meg Oláhország határain, hanem a magyar alföldön is eléggé ismeretes.

A *szolyvai, szulini, parádi* borvizek szintén eléggé ismeretesek nem csak a közlebbi vidékeken, hanem egyébütt is, — a Selmec mellett lévő *szántói* és *korytniczai* vizeknek nagyobb mérvű elterjedésére jótékony befolyást gyakorolt a hatvan-rutkai illetőleg a selmeczi vasutaknak kiépítése. Ha a kútak kezelői általában nagyobb gondot fordítanak főleg a palaczkok elzárására, hihető, hogy még nagyobb mértékben terjednének ezek és a még meg nem nevezett ásvány vizek is; — de általában igen gyakori a panasz a hiányos és hanyag eldugaszolás ellen, úgy hogy sokan e miatt szoktak inkább hasonló vegyalkatú, de jólkezelte külföldi ásványvizeket használni akkor, midőn a hazainak használatát az említett okok miatt nem vélik kívánt eredményűnek.

A főbb források termelését s illetőleg a fogyasztást a következő hozzávetőleges számok mutatják:

a luhi Margit forrásból töltetett mintegy	400,000	palaczk
a borszéki	2,000,000	„
a parádi	300,000	„
a korytniczai	300,000	„
a szulini	500,000	„
a szántói	300,000	„
a szolyvai	500,000	„

HETI HIREK és VEGYESEK.

Lapunknak ezen számát nem csupán előfizetőknek, hanem olyanoknak is küldjük, a kik előfizetésre eddig nem jelentkeztek; és tisztelettel kérjük azokat, kik a lapot járítani akarják, hogy szándékukat velünk levelezési lapon tudatni kegyeskedjenek, vagy ellenkező esetben a lapot az eredeti szalag alatt (Debreczen-be) küldjék vissza.

Teljes számú példányokkal az év elejétől kezdve szolgálhatunk.

† **Borvásár Kassán.** Szeptember első felében Kassán borvásárt szándékoznak tartani, melyen bort, szőlőt, szőlőművelési és pinczekezelési eszközöket is akarnak kiállíttatni.

† **Házi ipar.** Budapestén a házi ipar-egylet árúcsarnokot nyitott meg a *Váci-utcában*, a Harsányi-féle kereskedésben. Az egyesület általában igen sokat tett már eddig is a házi ipar terjesztése körül s néhol nem épen csekély eredményt mutathat fel. Vácson a kosárfonás, Sepsi-Szent-Györgyben a kötszövészet, Rima-Szombaton és Zay-Ugrócson a műfaragás és metszés szép előhaladást tesznek. — Ugyancsak itt említhetjük fel, hogy Erdélyben is fáradoznak a házi ipar minél nagyobb mérvű terjesztésén. Bánfú-Hunyadon 1879. évi márcz. 1-től kezdve gyermekjáték tanműhely var, melyben hintázó lovakat, fogatokat s egyéb gyermekjátékokat faragnak fából, melyek bármely külföldivel kiállják a versenyt és főleg Kolozsváron elég keletűségnek örvendenek.

† **A nagy ipar érdekében.** E hét folytán több előkelő budapesti cég tagjai értekezletet tartottak a Lloyd-társaság kis termében. Ezen értekezleten a következő resolútiót fogadták el egyhangúlag: „Azon

föltevésben, hogy a törvényhozás életrevaló iparos vállalatok alapítását ideiglenes adómentesség és másféle előnyök engedélyezésével támogatni fogja, a jelenlevők kifejezik abbéli készségüket, hogy részt vesznek a nagy ipar körébe tartozó vállalatok alapításában s bizottságot küldenek ki az előtanulmányok eszközzésére s a javaslatok tételére, minő iparágakra kellene mindennek előtt a tevékenységet irányozni.“ A kiküldött bizottság tagjai: Jális Kálmán, Biedermann Albert, Deutsch Sándor, Müller Vilmos és Weisz Berthold.

† **A debreczeni kereskedelmi szakiskolában** az évi vizsgálatok június hó közepétől kezdve ugyan e hó végéig fognak megtartani. Az érettségi vizsgálatokra, melyek nyilvános jelleggel bírnak, hívjuk fel különösen az érdeklött ügybarátok figyelmét. Az írásbeli tételek a közoktatásügyi miniszteriumhoz már fel levén terjesztve, e hó közepéig vissza érkeznek. Az érettségi vizsgálatok a nagyméltóságú közoktatásügyi és kereskedelmi miniszterium által kiküldött biztosok továbbá a helybeli kereskedelmi testület elnöke tek. Szepessy Antal úrnak felügyelete alatt fognak megtartani. Kiss József tanfelügyelőúr ő nága e napokban látogatta meg az iskolát és midőn a tanári karnak kifejtett buzgalmaért elismerését nyilvánította, egyszersmind sarkalta a tanuló ifjúságot a további szorgalomra és kitartásra.

† **A magyar kereskedelmi csarnok** egyik legközelebbi ülésén elhatározatott, hogy a csarnok saját pénztárából minden harmadik évben „A magyar kereskedelmi csarnok Széchenyi-alapítvány“ cím alatt 1000 frankot ad át az akadémia rendelkezésére, hogy a nagy hazafi emlékére egy 1000 frankos jutalomdíj tűzessék ki valamely kereskedelem-politikai vagy pénzügyi kérdés megfejtésére.

† **Népszámlálási törvényjavaslat.** A miniszteriumban már elkészültek a törvényjavaslattal, mely az 1880. évi december 31-én eszkezlendő népszámlálás eszközzéséről szól.

ISMERETTÁR.

A mákony vagy opium.

(Vége.)

A mákonyt a chinai következőleg készíti el pipájába, a mákonyt forró vízzel összekeveri, az oldható részek a forró vízben feloldatnak, míg a többi anyag szűréssel elválasztható, ezen oldatot óvatosan addig párologtatják, míg sűrű tészta tömeggé nem változik, ekkor labdacsokat készítenek belőle, s mint a dohányt, szívják kis pipájokban. A pipa fémhöz van készítve és tetején csak oly nyílás van, melyen egy borsó szem beférhet.

A mennyei birodalom lakóinál nyilvános mákony áruló helyek vannak, ép úgy mint nálunk bor- vagy kávéházak, a vendégek a termék bensejébe vonulnak, s itt egynehány garasért egy pipára való mákonyt, pipát, lámpát és egy derék-aljat vagy gyékényt kap, csendesen rátepedik rögtönzött nyughelyére s a bódító füstöt addig szívja, míg az óhajtott boldogító állapotba merül. A mákonyt azonban bajos folyvást égve tartani, s csak gyakorlott pipásnak sikerül egészen kiszívni az utolsó szippantásig.

Borneo, Szumatra és Jáva szigetén a mákony folyadékot finoman vágott dohánynyal keverik és csak azután alakítják borsó nagyságú labdacsokká, e labdacsokat lakomák alkalomával egy lámpával tálcán viszik a terembe; a gazda pipát vesz elő, belenyom egy labdacso, s kettőt, hármát jót szippant, mialatt a füstöt orrán és fülén bocsátja ki, azután körbe jár a pipa az egész társaságban s addig szívják sorban, míg teljesen kiég.

A mákony élvezésénél, valamint a dohányénál két állapot jó elő, kis mennyiségben földeríti a szellemet, gyorsan szállanak tőle a gondolatok, s az egész test olyan kellemes jó érzésbe jő, melyet leírni nem lehet. Csodás hatása van még a testi erő fenntartására, minővel nem bírnak a szesz italok. Rendkívüli erőfeszítésekre s folytonos fáradság elviselésére teszi képessé az embert, miket különben nem bírna meg. Így a keletindiai levélhordók (és tatár futárok) majdnem hihetetlen

utat tesznek meg naponta a mákony hatása folytán, a tatár-futárok, kik gyakran több nap és éjjel folyvást lovagolnak, egy kevés mákony és pár datolyával táskájukban a sivatag pusztákon oly nélkülözések és erőfeszítések közt utaznak át, melyeket csupán ezen bódító anyag élvezése mellett győzhetnek le. Ez okból hordanak magukkal a török birodalom utazói mákonyt bonbon-alakban „mas allah“ Isten adománya fölirattal, sőt a lónak is adnak mákonyt, ha rendkívül megerőltetik. A mákony hatása csak 1—2 óra múlva áll be teljesen s 4—5 óráig tart.

Ajánlkozás.

A szerkesztőségnél számos, igen jó bizonyítványokkal rendelkező ifjú kereskedő-segéd jelentkezett, közöttük olyanok is, a kik a könyvvezetésben és üzleti levelezésben is járatossággal bírnak s csupán bővebb tapasztalatszerzés végett óhajtanának más vidékeken alkalmazást nyerni. Egész bizalommal kérjük tehát a t. kereskedő úrat, kik netalán segédeket szolgálatukba fogadni akarnak, hogy ebbeli szándékukat velünk tudatni sziveskedjenek, mi a közvetítést díjtalanul, szíveségből teljesítjük, s illetőleg a bizonyítványokat, vagy az ajánlkozóknak sajátkezűleg irt leveleiket s netalán beküldött bizonyítványait beküldjük. Eddig különösen a fűszer-, vegyes és vasáru kereskedésből jelentkeztek nálunk többen. Szerk.

Szerkesztői üzenet.

— Budapest. V. S. Szives üdvözlötünket.
— Zombor. A másik talán már a jövő számban fog jönni. — Milyen helyt időnk megengedi azonnal levelet fogunk írni.

— Miskolcz. B. A. A bankok működési körét lapunk első évfolyamában ismertettük vázlatos rövidséggel; — ha Ön azonban bővebben is akar velük és a többi bankszerű működéssel bíró intézetekkel (hitelegyletek, takarékpénztárak) megismerkedni, legjobb volna ha Kautz Gyulának: „Társulási intézmények“ című munkáját keritené meg magának. A bankokat és azok hivatását népszerű modorban Horn Ede igen világosan ismertette „Bankszabadság“ című munkájában. E műveket vidéken aligha lehet a könyvtárakban megkapni; mint-hogy a kaszinók könyvtárai számára leginkább csak regényeket szoktak vásárolni, — de társadalmi műveket vagy hasonló neműeket igen ritkán vagy épen soha. Épen ezen körülmény is erősen bizonyít a kereskedelmi kaszinók vagy társulatok minél több helyt leendő felállítására mellett.

Felelős szerkesztők:

Zalai Márk és Fazekas Sándor.

H I R D E T É S E K.

Helyeszközlés.

A budapesti kereskedő ifjak társulatának helyeszközlő osztálya

folyton megbízható és a legjobb ajánlatokkal ellátott segédeket képes a t. kereskedői cégeknek ajánlani.

Tudósítások az osztály részéről díjmentesen eszközöltetnek!!

FELHÍVÁS

JÉGKÁR ELLENI BIZTOSÍTÁSRA.

A „Magyar-francia biztosító részvény-társaság“

20 millió frankot, azaz 8 millió arany forintot tevő alaptőkével, melyből

10 millió frank, vagyis 4 millió arany forint

készpénzben van befizetve és részint Budapest első rangú pénzügyintézetinél, részint pedig magyar államértékekben és elsőbbségekben van elhelyezve, **biztosít jégkárok ellen** takarmány füveket, kalászos-, hüvelyes- és olaj-növényeket, továbbá szőlőt és dohányt.

kivalóan előnyös és figyelemre méltó föltételek mellett,

a mennyiben a megszabott — különben is jutányos — díjakból takarmány füveknél, kalászos-, hüvelyes-, repcze- s egyéb olajnövényeknél, valamint tatárka, köles, kender és más kereskedelmi növényeknél: **50 %**, szőlő, komló és dohánynál pedig **20 %** feltételeken leengedtetik s a biztosító kötvényen leiratik és csakis azon biztosító felek által leendő (a bevallási íven declarált módon és mérvben) utólag compensálandó, a kik a társaságtól ez évben tényleges (s a bevallásban meghatározott fokot meghaladó) kártérítést nyerendének.

A díjak aratás utáni (illetőleg szüret vagy dohány-beváltás utáni) időben esedékessé leendő váltókkal is fedezhetők.

Biztosítási ajánlatok elfogadtatnak és részletes felvilágosítások adatnak alólírt főügynökség, valamint a vidéki

Debreczen, 1880. április hóban.

A „Magyar-Francia biztosító-részvény-társaság“ debreczeni főügynöksége:

M. KÓSSA ALBERT,

vezénylőtítkár.